

EĞRETİ OLMAYAN İSTİHDAMIN GÖRÜNÜMÜ

SPM, 2014'ten bu yana her ay düzenli olarak yayınladığı "Sanayide Gelişmeler ve İstihdam Eğilimleri" bülteninin pandemi sürecinde yayınlanan sayılarında geleneksel işsizlik oranlarının işgücü piyasalarında COVID-19 sonrasında gözlenen "gerçek" tabloyu yansıtmaktan uzak kaldığını çeşitli vesilelerle vurgulamıştı.¹

Bu gelişme ışığında işgücü piyasalarında salgın sürecinde yaşanan gelişmeleri daha yakından izlemek üzere "Eğreti Olmayan İstihdam Oranı" (EOİO) başlıklı göstergeyi Eylül 2020'den itibaren düzenli olarak hesaplamaya ve aylık olarak duyurmaya başlamıştı. Ancak TÜİK, 15 Şubat 2022 tarihinde veri takvimini değiştirerek tarım dışı işsizlik oranı, kayıtdışı istihdam oranı gibi verileri 10 Mart 2022 tarihinden itibaren çeyreklik olarak açıklayacağını duyurmuştu. Böylece, TÜİK tarafından açıklanan verileri kullanarak hesapladığımız EOİO göstergesi de aylık olarak hesaplanır olmaktan çıkmıştı. Dolayısıyla, pandemi dönemi ve sonrasında ortaya çıkan istatistiksel ve ekonomik sorunların ortaya çıkardığı ihtiyaçlara binaen geliştirip aylık olarak açıkladığımız EOİO'yu bundan böyle TÜİK'in veri içerik ve takvimine paralel izleyeceğimizi önceki bültenlerimizde duyurmuştuk.²

Eğreti Olmayan İstihdamın Görünümü Bülteni ile, EOİO'yu TÜİK'in takvimine paralel olarak çeyreklik dönemde yayınlamaya devam ediyoruz.

Eğreti Olmayan İstihdam Oranı

TÜİK'in işsizlik ve istihdam verilerini uluslararası standartlara uygun biçimde toplamasına ve kamuoyunca yakından izlenen göstergeler olan istihdam oranlarını uluslararası tanımları kullanarak hesaplamasına rağmen, pandeminin işgücü piyasaları üzerinde

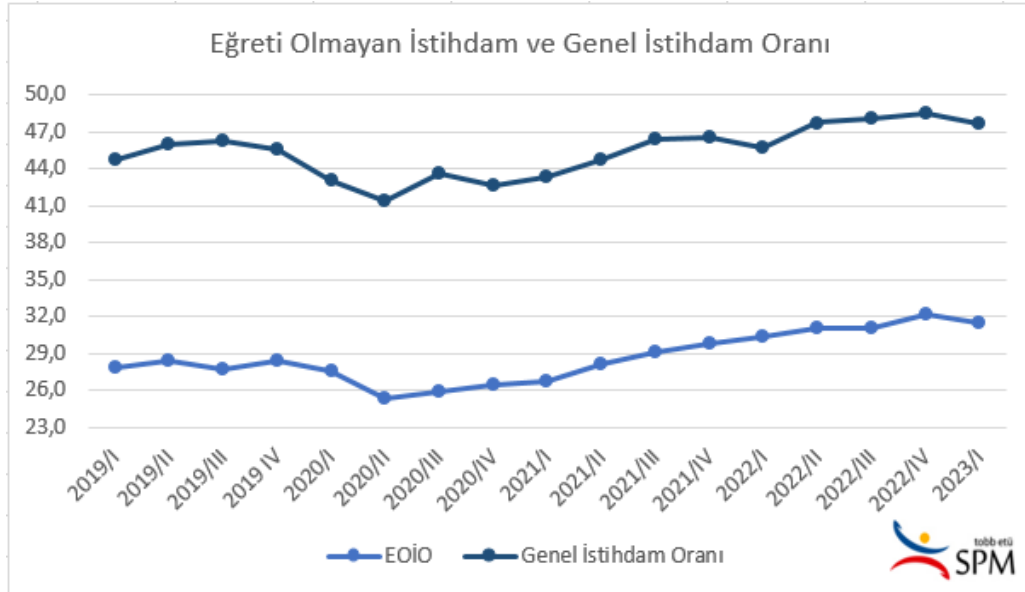
¹ http://spm.etu.edu.tr/tr/publish/2021_05_05-Sanayide_Geli%C5%9Fmeler.pdf

² http://spm.etu.edu.tr/tr/publish/2022_05_16-Sanayide_Gelişmelerson.pdf

yarattığı benzeri görülmemiş etkiler işgücü dinamiklerinde anomalilerin ortaya çıkmasına yol açtı. Bu anomalilere bağlı olarak, Türkiye (ve kimi başka ülkelerde) geleneksel tanımlara dayalı olarak hesaplanan resmi işsizlik ve istihdam oranları işgücü piyasalarındaki tabloyu sağlıklı olarak yansıtamaz hale geldi. Bu gelişmeler sonucunda, SPM, mevcut literatürde sınırlı bir kullanıma sahip olan “eğreti istihdam” kavramından mülhem yeni bir gösterge tanımlayarak, Eylül 2020 tarihinde yayınlanan bültenden itibaren bu kavrama dayalı hesaplamalarını da kamuoyuyla paylaşmaya başladı.

Eğreti olmayan istihdam kavramını tarım dışı işlerde, sosyal güvenlik kapsamında ve tam zamanlı çalışan kişilere atfen kullanıyoruz.³ Eğreti olmayan istihdam oranını (EOİO) ise “eğreti olmayan istihdam” da olan kişileri kurumsal olmayan çalışma çağındaki (15 yaş üstü) nüfusa oranlayarak hesaplıyoruz.⁴ Aşağıdaki grafikten de görüldüğü gibi, eğreti olmayan istihdam oranının seyri Türkiye işgücü piyasasında, pandemiden önce 2019 sonundan itibaren işgücüne katılım oranlarında (İKO) görülen hızlı daralmayla uyumlu. Ancak pandemiyle kötüleşen durumun gözden kaçırılmasına sebep olan resmi işsizlik oranlarının aksine, eğreti olmayan istihdam oranı göstergemiz istihdamda Mayıs 2020 döneminden sonra Covid-19’a bağlı olarak hızlanan düşüşü başarıyla yakalıyor.

Grafik 1: EOİO & Genel İstihdam Oranı

Kaynak: TÜİK ve SPM Hesaplamaları.

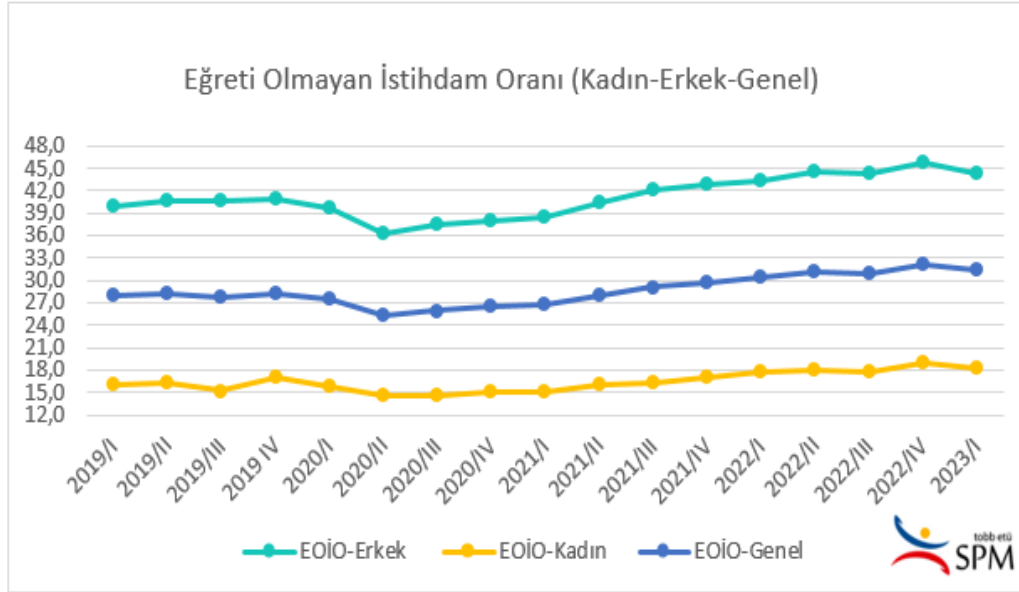
³ Eğreti olmayan istihdam = Toplam istihdam – Tarım sektöründe istihdam edilenler – Kayıt dışı çalışanlar – Zamana bağlı eksik istihdam.

⁴ Eğreti olmayan istihdam oranı = Eğreti olmayan istihdam/ 15+ yaş kurumsal olmayan nüfus.

Önerdiğimiz tanımlar ışığında 2023'ün 1. çeyreğine ilişkin eğreti olmayan istihdam oranını %31,4 olarak buluyoruz. Bu oran, bir önceki çeyrekten 0,8 puan azken, geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre 1,0 puan yüksek. Diğer yandan, eğreti olmayan istihdam oranının TÜİK tarafından açıklanan geleneksel istihdam oranından 16,2 puan daha düşük olması ve EOİO ile istihdam oranı arasındaki makasın bu kadar açık olması dikkate değer bir husustur.

Yine aynı dönemde, erkek çalışanlar için EOİO %44,4 olarak hesaplanmaktadır, ki bu oran bir önceki çeyrekten 1,3 puan düşüktür. Benzer bir şekilde kadınlarda da EOİO, bir önceki döneme göre 0,8 puan azalarak %18,2 seviyesine düşmüştür. Bu da neredeyse, çalışma çağındaki her beş kadından sadece birinin “iyi” işlerde çalıştığı anlamına gelmektedir.

Grafik 2: Eğreti Olmayan İstihdam Oranı (Kadın-Erkek-Genel)

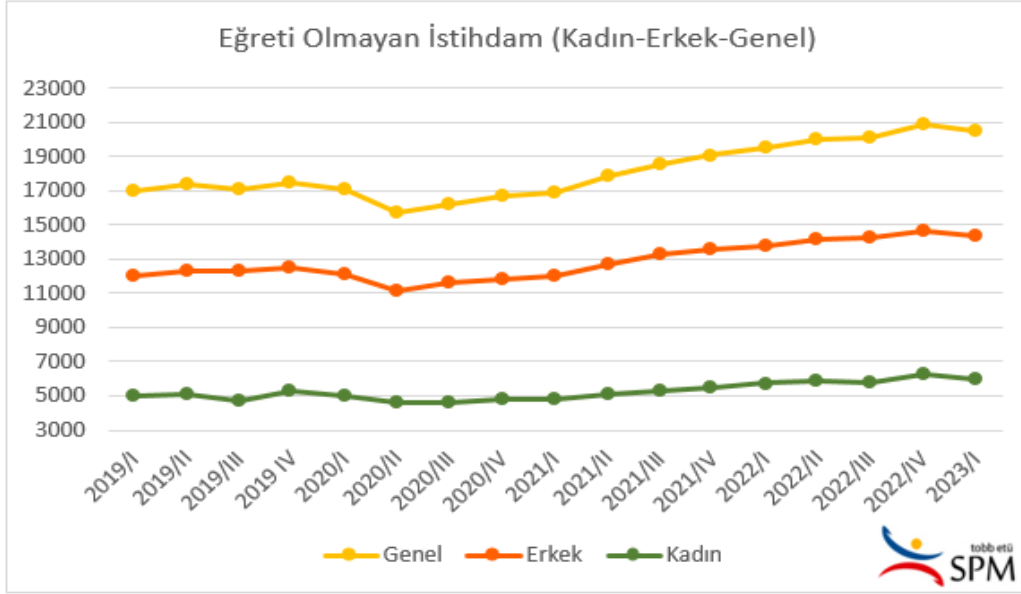

Kaynak: TÜİK ve SPM Hesaplamaları.

Eğreti Olmayan İstihdamın Seyri

Diğer yandan, eğreti olmayan istihdamın seyrine bakacak olursak 2023 1. çeyreğinde 20 milyon 486 bin kişinin “kaliteli” işlerde çalıştığını görüyoruz. Cinsiyet kırılımında eğreti olmayan istihdama baktığımızda ise erkeklerde 14 milyon 335 bin kişi “kaliteli” işlerde çalışırken, kadınların sadece 6 milyon 5 bininin “kaliteli” işlerde çalıştığını görüyoruz.

Grafik 3: Eğreti Olmayan İstihdam (Kadın-Erkek-Toplam)

Kaynak: TÜİK ve SPM Hesaplamaları.